

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бутко Аліна Юріївна, доцент кафедри фармакогнозії та ботаніки, к.фарм.н., доцент, 050-236-42-40, butko.a.y@gmail.com;

Байсагуров Дені Лом-Алієвич, студент 5 курсу фармацевтичного факультету, 066-296-66-95.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕЦЕПТА В СИСТЕМІ EHEALTH

Л.А. Бутко¹, Д.Б. Пронів¹, А.Ю. Бутко²

¹ ПВНЗ «Київський медичний університет»,

² Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. З метою запобігання неправильного та нераціонального застосування ліків, а також для підвищення доступності якісних, ефективних та безпечних лікарських засобів, в 2017 році в нашій країні була запроваджена Урядова програма «Доступні ліки», яка включила програму реімбурсації лікарських засобів. Для аптечних закладів, які беруть участь у програмі, відпрацьований механізм відшкодування державою вартості лікарських засобів. До програми «Доступні ліки» ввійшли лікарські засоби для лікування захворювань, які лікуються амбулаторно, проте при неналежному лікуванні можуть призвести до інвалідності та смерті пацієнтів. Дотепер до цих захворювань відносять: серцево-судинні захворювання, цукровий діабет першого та другого типів, нецукровий діабет, бронхіальну астму, епілепсію, розлади психіки та поведінки і ревматичні захворювання. Стало зрозумілим, що для повноцінного застосування програми «Доступні ліки» важливим аспектом є запровадження електронного рецепта, який є цифровим аналогом паперового рецепта, що створюється, зберігається і передається з використанням медичної інформаційної системи (МІС) в електронній системі охорони здоров'я (далі – ЕСОЗ).

22 травня 2018 року вступили в дію нові вимоги до виписування рецептів на лікарські засоби та виробу медичного призначення, відповідно до Наказу МОЗ України від 18.04.2018 р. №735 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 19 липня 2005 року № 360». Основні зміни стосувались нормативного регулювання запровадження електронного рецепта.

В умовах реформування медичної системи України важливим є збереження якісного та безпечного відпуску лікарських засобів, зокрема, наркотичних та психотропних лікарських речовин. Психотропні та наркотичні лікарські засоби мають бути доступними для пацієнтів лише при умові чітких показів до використання та тільки за призначенням лікаря. Відповідно до Наказу МОЗ України від 11.10.2022 р. №1841 «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів МОЗ України», з 01.11.2022 р. запроваджений електронний рецепт на лікарські засоби, що містять наркотичні та психотропні речовини. При цьому зберігається можливість виписування рецепта на спеціальному рецептурному бланку ф-3 для лікарів, які ще не зареєстровані в ЕСОЗ, або якщо МІС, яку використовує лікар, поки не підтримує формування електронного рецепта. У зв'язку з вище перерахованим, актуальним є аналіз можливих шляхів відпуску наркотичних засобів та психотропних речовин в Україні станом на сьогодні.

Мета роботи. Проаналізувати впровадження електронного рецепта на наркотичні засоби та психотропні речовини в Україні. Описати можливі шляхи відпуску наркотичних засобів та психотропних речовин.

Матеріали і методи. Аналіз наукових публікацій, інтернет-ресурсів та нормативно-правових актів, які стосуються відпуску наркотичних засобів та психотропних речовин і запровадження електронного рецепта.

Результати. Нами розглянуто нормативно-правові акти, які стосуються відпуску наркотичних засобів та психотропних речовин. Відповідно до них передбачено, що з 1.11.2022 р. в разі наявності технічної можливості в медичних та аптечних закладах виписування та відпуск наркотичних лікарських засобів за кошти пацієнта або інших джерел, не заборонених законом, здійснюються за електронним рецептом через ЕСОЗ. Для отримання ліків на пільгових умовах (за бюджетні кошти) рецепт на наркотичні (психотропні) препарати, як і раніше, виписуватиметься на спеціальному паперовому бланку форми ф-3. Електронні рецепти не виписують на наркотичні лікарські засоби екстемпоральної рецептури.

Досліджено, що виписування електронного рецепта на наркотичний лікарський засіб здійснюється на одне найменування за міжнародною непатентованою назвою, а термін дії рецепта буде становити 10 днів з дати накладення електронного підпису. За необхідності системою може бути сформована інформаційна довідка в паперовій формі, що містить інформацію про номер та дату виписаного електронного рецепта, інформацію про виписаний лікарський засіб та код підтвердження, який також відправляється на номер телефона пацієнта, що внесений до ЕСОЗ. Важливо зазначити, що інформаційна довідка не прирівнюється до рецепта та не засвідчується особистою печаткою лікаря.

Особливу увагу слід звернути на те, що пацієнт може отримати електронний рецепт на наркотичний лікарський засіб без особистого відвідування лікаря. Це можливо в тих випадках, коли пацієнт має хронічне захворювання або потребує продовження лікування за попередньо встановленим діагнозом та планом лікування. В аптечний заклад пацієнт надає номер виписаного електронного рецепта та код підтвердження. Після чого фармацевт чи асистент фармацевта мають право вносити відповідні записи про відпуск наркотичного лікарського засобу у Реєстр медичних записів, записів про направлення та рецептів в ЕСОЗ (далі – Реєстр). Лікар у рецепті вказує діючу речовину препарату, дозування та тривалість лікування. Натомість пацієнт може самостійно прийняти рішення щодо бренду лікарського засобу та частково погасити рецепт відповідно до свого бюджету.

Повторний відпуск на підставі такого електронного рецепта не здійснюється, окрім випадку, коли відпущено меншу, ніж зазначено в е-рецепті, кількість наркотичного препарату. У такому разі робиться відповідний запис про кількість відпущеного лікарського засобу в Реєстрі. На підставі такого електронного рецепта наркотичні лікарські засоби відпускаються до досягнення призначеної лікарем кількості ліків.

Термін зберігання в електронній системі електронних рецептів на відпущені наркотичні лікарські засоби – протягом 5 років (не враховуючи поточного року).

Технічна можливість виписки електронного рецепта доступна як лікарям первинної, так і спеціалізованої медичної допомоги усіх форм власності. Це стосується державних, комунальних, приватних закладів, в яких лікар має працювати в електронній системі охорони здоров'я.

Висновки. Таким чином, реімбурсація лікарських засобів спонукає населення відходити від практики самолікування, а також сприяє більш ефективному фармацевтичному забезпеченню населення. В результаті дослідження встановлено, що завдяки впровадженню електронних рецептів на наркотичні засоби та психотропні речовини спрощується доступ до необхідних лікарських засобів пацієнтам, які потребують складного лікування відповідно до медичних показів. При цьому посилюється контроль за обігом наркотичних засобів та психотропних речовин. Також встановлено, що повноцінне введення електронних рецептів буде можливе лише за умови реєстрації всіх лікарів та закладів Міністерства охорони здоров'я в електронній системі охорони здоров'я. Електронний рецепт сприятиме вирішенню проблеми неконтрольованого та нецільового використання наркотичних засобів та психотропних речовин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наказ МОЗ України від 11.10.2022 р. № 1841 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України»
2. Наказ МОЗ України від 19.07.2005 № 360 «Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і вироби медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків»

3. Наказ МОЗ України від 18.04.2018 р. №735 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 19 липня 2005 року № 360».

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бутко Любов Анатоліївна, завідувач кафедри управління та економіки фармації, технології ліків, к.фарм.н., доцент, 050-974-51-07, l.butko@kmu.edu.ua

Пронів Діана Богданівна, студентка 5 курсу фармацевтичного факультету, 068-730-57-18, d.proniv.st@kmu.edu.ua.

Бутко Аліна Юріївна, доцент кафедри фармакогнозії та ботаніки Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, к.фарм.н., доцент, 050-236-42-40, butko.a.y@gmail.com.

БОТАНІКО-ФАРМАКОГНОСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ КАТАЛЬПИ

Ємельянова О.І., Шульга К.О.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Аналіз сучасного фармацевтичного ринку України свідчить про значний дефіцит лікарських засобів рослинного походження, яким властиві суттєві переваги у порівнянні з синтетичними препаратами.

У першу чергу, це мінімізація побічних ефектів у фітопрепаратів і можливість довготривалого їх застосування у хворих з хронічною патологією, а також відносна доступність сировинних джерел в умовах України.

Такі обставини спонукають до проведення комплексних ботаніко-фармацевтичних досліджень флори країни з метою пошуку найбільш перспективних лікарських рослин в якості сировинної бази фітотерапевтичних засобів.

В цьому аспекті Катальпа може розглядатися як недостатньо вивчений рослинний об'єкт в плані її використання для медико-фармацевтичних потреб.

Це листопадове дерево досить давно і широко використовується в ландшафтних цілях. Такий інтерес до Катальпи зумовлений не лише її екзотичністю, оригінальним виглядом, але і довготривалістю життєвого циклу, оскільки зустрічаються об'єкти, яким більше 100 років. Батьківщиною цього дерева вважається Північна Америка [3].

Рослина Катальпа належить до роду родини Бігнонієвидні, представники якої зростають у різних географічних широтах планети. Найчастіше це дводольні дерева з тропічних районів Землі. Опрацьовані нами літературні джерела вказують на наявність великої кількості видів, що відносяться до цієї родини. У представників цієї родини листя може бути просте або ж перисте чи пальчасте без прилистків. Зустрічаються рослини з величезними розмірами листя більше одного метра в діаметрі. Серед таких рослин найчастіше на сьогодні використовують катальпу, радермахеру, жакаранду та інші [1].

Катальпа бігнонієвидна привертає до себе увагу білими квітками з жовтими або лавандовими плямами з досить приємним специфічним ароматом, замість яких з часом з'являються плоди-стручки. Форма листків видовжена, яйцеподібна з серцеподібною основою. Листя зеленого кольору, можуть досягати до 15-20 см в діаметрі. Великі і шорсткі листки мають здатність поглинати важкі метали. Починає квітнути катальпа на третій рік. Період цвітіння триває близько чотирьох тижнів [1].

Катальпа морозостійка рослина, за виключенням молодих рослин, що потребують додаткового утеплення. Найчастіше можуть обмерзати молоді пагони, тому зіпсоване гілля обрізають і досить ефективно використовують для отримання цікавих моделей ландшафтного дизайну.